

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler.

Valgt blev: *Astrid Skjoldbo, Dupont, Lysholt Hansen, Hougaard, Aage Knudsen, Bjørn Krogh, Axel Ivan Pedersen, Rudy Schrøder, Else-Merete Ross, Skov Thulesen, P. E. Eriksen, Holger Hansen, Viggo Hauch, Ellen Strange Petersen, Gerda Møller, Niels Ravn og O. Mathiasen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 4 medlemmer til overbevillingsnævnet.

(Jfr. tidenden sp. 1117).

Valgt blev: *Qvist Hansen, Ditlevsen, Damsgaard og Gottschalk-Hansen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til værnepligtsnævnet for tiden indtil 31. december 1962 (i stedet for forsvarsminister Victor Gram og udenrigsminister Per Hækkerup).

(Jfr. tidenden sp. 1297).

Valgt blev: *Dupont* med stedfortræder *Søgaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til værnepligtsnævnet for tiden 1. januar 1963-31. december 1966 (i stedet for forsvarsminister Victor Gram).

(Jfr. tidenden sp. 1297).

Valgt blev: *Dupont* og som ny stedfortræder *Søgaard.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til det udenrigspolitiske nævn (i stedet for forsvarsminister Victor Gram).

(Jfr. tidenden sp. 1319).

Valgt blev: *Horn* og som ny stedfortræder for *Gustav Pedersen Niels Matthiasen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til Nordisk Råd (i stedet for forsvarsminister Victor Gram).

(Jfr. tidenden sp. 1319).

Valgt blev: *Kaj Andresen* og som ny stedfortræder for *K. B. Andersen Niels Mørk.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til folketingets Grønlandsudvalg (i stedet for forsvarsminister Victor Gram).

(Jfr. tidenden sp. 1319).

Valgt blev: *K. Axel Nielsen* og som ny stedfortræder *Peter Kristensen (Ålborg).*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 stedfortræder til Europarådets rådgivende forsamling (i stedet for forsvarsminister Victor Gram).

(Jfr. tidenden sp. 1319).

Valgt blev: *Chr. Thomsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Lovforslaget (nr. 48) findes i tillæg A. sp. 349, fremsættelsen i tidenden sp. 1125).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det foreliggende lovforslag om ændring af loven om beskatning til kommunerne af faste ejendomme skal ses i relation til forhandlingerne i foråret om gennemførelsen af lov om almindelig omsætningsafgift; det forslås, at maksimumsgrænsen med hensyn til grundskyldpromillens størrelse i sognekommunerne skal nedsættes.

Ifølge loven af 1961 om kommunale ejendomsskatter må grundskyldpromillen i sognekommunerne ikke overstige 40 og skal være mindst 10. Denne lov medførte — hvilket også var tilsigtet — tilvejebringelse

[Ove Hansen.]

af større ensartethed ved udskrivning af grundskyld i sognekommunerne, og det er min opfattelse, at loven har virket tilfredsstillende, og at dens bestemmelser er, som man fra kommunalfolks side har kunnet ønske det. Ganske vist var der, da loven blev vedtaget, om ikke mange, så dog i hvert fald nogle landkommuner, som havde en grundskyldpromille, der lå over 40, men disse kommuner fik ret til en særlig aftrapning af grundskyldpromillen, indtil man kom til 40 eller derunder. Samtidig med, at der blev indført en maksimums- og en minimumsstørrelse for grundskyldpromillen, blev bygningsskylden fikseret.

Når nu den højtærede indenrigsminister foreslår en ændring i loven af 1961 om den kommunale ejendomsbeskatning, skal det ikke opfattes som udtryk for et særligt ønske fra kommunalfolks, og jeg tror ej heller fra ministerens side. Det skal, som jeg nævnte til indledning, ses i relation til det politiske forlig i foråret, og på baggrund heraf vil mit parti medvirke til at gennemføre den foreslåede ændring i loven. Men jeg vil gerne tilføje, at det er med behersket glæde.

Jeg har set i bemærkningerne til lovforlaget — og ministeren anførte det også i sin fremsættelse — at der i indeværende skatteår findes 139 sognekommuner, som har en grundskyldpromille på 35 og over 35, og heraf er der endog 8 kommuner, hvor grundskyldpromillen er over 40. For disse kommuners vedkommende kan det give vanskeligheder, når grundskyldpromillerne skal ned på 35; men jeg sætter min lid til, at den dispensationsbestemmelse i lovforlaget, der giver indenrigsministeren bemyndigelse til i ganske særlige tilfælde at tillade en grundskyldpromille på over 35, bliver bragt i anvendelse i de kommuner, hvor det i hvert fald for tiden vil være vanskeligt at få grundskyldpromillen ned på de 35.

Den kommunale skatteudskrivning bliver næppe mindre i nogen kommune for det kommende skatteår; derfor kan byrden for de personlige skatters vedkommende blive meget følelig, dersom ikke de kommuner, som har en høj grundskyldpromille, får mulighed for dispensation.

Der vil måske være sognekommuner, som

nu, da loftet over grundskyldpromillens højde reduceres, finder anledning til at nedsætte grundskyldpromillen, selv om den i forvejen ligger under 35. Jeg vil advare imod at nedsætte grundskyldpromillen, dersom det ikke er påkrævet. Jeg tror, at man i visse sognekommuner snarere burde hæve grundskyldpromillerne.

Jeg har lyst til nu, da loven om den sognekommunale ejendomsbeskatning skal ændres, at gøre nogle bemærkninger om ligningsforholdet, forholdet mellem skat på fast ejendom og på personlig indkomst. Dette ligningsforhold skal nu ikke, som det tidligere var tilfældet, fastsættes for 4 år ad gangen. Nu er et ligningsforhold gældende, indtil sognerådet finder anledning til at ændre det. Det er i og for sig en god ordning. Men desværre skal fastsættelsen af ligningsforholdet godkendes af amtsrådet, og dette forhold har i tidens løb ofte givet anledning til stor utilfredshed i sognekommunerne, idet det ligningsforhold, som sognerådene på lovlig vis fastsatte, i ikke så få tilfælde blev underkendt af amtsrådene.

Jeg har aldrig kunnet forstå, at amtsrådene, der skulle bestå af fornuftige folk — og forhåbentlig også gør det — tilside sætter et sogneråds beslutning, en beslutning, der ligger inden for de rammer, som loven foreskriver. Når et sogneråd eller et flertal i et sogneråd fastsætter et ligningsforhold i overensstemmelse med gældende lov, synes jeg det er i strid med almindelig demokratisk opfattelse, at et andet, også folkevalgt organ, nemlig amtsrådet, tilside sætter sognerådets beslutning.

Det hænder ret ofte, at man hører, at kommunernes selvstyret undergraves. Jeg skal ikke her komme ind på, hvor meget der er om denne tale, men kun gøre opmærksom på, at dersom man skal tale om undergravning af selvstyret, skal det så afgjort være i sådanne tilfælde, hvor et amtsråd, måske med en anden politisk sammensætning end sognerådet, tilside sætter et sogneråds afgørelse. Her er i sandhed tale om at undergrave kommunernes ret til selv at styre deres anliggender. Vi har ganske vist nu fået et ankenævn, hvortil kommunerne kan appellere en afgørelse. Selv om det er en forbedring, synes jeg alligevel ikke ordningen er tilfredsstillende.

[Ove Hansen.]

På baggrund af den strid, der ofte er mellem sognekommunerne og amtsrådene om ligningsforholdets fastsættelse, kunne jeg tænke mig at rejse det spørgsmål, om det i det hele taget er nødvendigt mere for sognekommunerne at skulle fastsætte et ligningsforhold. Efter 1961-loven er vilkårene for fastsættelse af ligningsforholdet væsentligt ændret. Nu drejer det sig ikke mere om, hvor stor en part der skal udskrives i skat på fast ejendom og hvor stor en part på personlig indkomst, men derimod om, hvor stor en part der skal lignedes på grundværdi og hvor stor en part på personlig indkomst: Bygningsskatterne lades nu ude af betragtning ved fastsættelsen af ligningsforholdet, idet disse skatter nu er fikseret. Dertil kommer, at sognekommunerne nu skal yde et tilsvarende svar til amtskommunen. Det er således ret væsentlige ændringer, der har fundet sted med hensyn til fastsættelsen af ligningsforholdet og vilkårene for fastsættelsen. Jeg vil gerne spørge den højtærede indenrigsminister, om det ikke ville være mest hensigtsmæssigt at frafalde kravet om et ligningsforhold, som i realiteten ikke mere eksisterer eller i hvert fald er ændret væsentligt. Jeg kunne tænke mig, at man løste problemet på tilsvarende måde som i de større sognekommuner, nemlig de kommuner, der har mindst 3.000 indbyggere. I sådanne kommuner kan man med amtsrådets samtykke beslutte, at grundskyldpromillen skal være så og så stor, f. eks. 20, 25 eller 30, uden at der fastsættes et egentligt ligningsforhold. Jeg har den opfattelse, at man i sognekommunerne ville være tilfreds med en sådan løsning. Det ville styrke tilliden til det kommunale selvstyre, og den utilfredshed, der jævnlig opstår, når et amtsråd omstøder et sogneråds beslutning med hensyn til ligningsforholdet, ville ophøre.

Det foreliggende lovforslag går ud på, at grundskyldpromillen i sognekommunerne skal placeres et sted mellem 35 og 10.

Jeg synes, man skal overlade til kommunerne selv at bestemme grundskyldpromillens størrelse inden for dette interval, alt efter hvad sognerådet finder mest hensigtsmæssigt. Jeg ville være glad for at høre, om den højtærede indenrigsminister kunne tænke sig en løsning som den, jeg her har foreslået.

Med disse ord anbefaler jeg lovforslaget til vedtagelse.

Thisted Knudsen: Det ærede medlem hr. Ove Hansen udtalte — og gjorde sig på en måde dermed også til talsmand for den højtærede indenrigsminister — at det var med behersket glæde, man anbefalede dette lovforslag. Jeg konstaterer dog, at det er med glæde, og så kan vi i og for sig være tilfredse.

Det er selvfølgelig rigtigt, hvad det ærede medlem udtalte, at lovforslaget er et resultat af de forhandlinger, der foregik i sommer om den økonomiske politik, som vi skulle følge i hvert fald et stykke tid fremefter. Jeg lægger ikke skjul på, at vi inden for venstre ikke var helt tilfredse med det resultat, der på dette område blev opnået. Vi ville gerne være gået længere ned med det loft, der efter vor opfattelse bør ligge over beskatningen af jordværdierne. Vi måtte imidlertid affinde os med det resultat, som det foreliggende lovforslag er udtryk for, nemlig de 35 promille som maksimum for den kommunale grundskyld.

Det, der i dette øjeblik sker — det ved alle tingets medlemmer — er, at de offentlige udgifter for kommunernes vedkommende er i uhyre stærk vækst. Vi kan tage et område inden for de kommunale budgetter som lønningerne. De første resultater af de foreløbige undersøgelser af amtskommunernes udgifter for året 1963-64 viser meget voldsomme stigninger. Jeg vil regne med, at de fleste amtskommuner kommer til at notere stigninger på mindst 25 pct., måske op til 40-45 pct. Der er for mig ingen tvivl om, at også alle andre

[Thisted Knudsen.]

kommuner kommer til at føle de stærkt stigende udgifter. Disse udgifter betyder nye skatter, og med det system, vi har for beskatning, ikke mindst af jorderne, vil det uvægerlig betyde, at beskatningen af jordværdierne stiger — og stiger meget føleligt. Vi har gentagne gange peget på spørgsmålet om beskatningen af landbrugsjorden, som jo er aktuelt. Det ærede medlem hr. Ove Hansen var, da vi engang var sammen til et møde, glødende tilhænger af skat efter evne. Jeg ved ikke, om det ærede medlem vil sige, at skat på jordværdi er skat efter evne; det er det i hvert fald ikke for landbrugets vedkommende. Dets økonomiske vanskeligheder er åbenbare; dets evne til at betale stigende jordskatter er i hvert fald ikke til stede.

Jeg vil gerne notere dette, fordi det er klart, at sådan vil det komme til at gå selv med det system, vi har bygget op. Vi erkender, at det er et skridt fremefter at få lagt dette loft.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen talte om ligningsforholdet. Det er efter min opfattelse upraktisk, at amtskommunen efter loven skal fastsætte ligningsforholdet inden den 31. december, for at det kan have virkning for det kommende skatteår. Her står man altså i den ulykkelige situation, at man skal fastsætte et ligningsforhold — hvis man ikke bliver ved det gamle — uden egentlig at kende noget til, hvordan udgifterne kommer til at ligge. Det er en ting, som burde rettes. Jeg kan godt se — og det ved jeg det ærede medlem hr. Ove Hansen vil give mig ret i — at det ville være bedre, om kommunerne havde overblik over deres skatteudskrivning, før de blev tvunget til at fastsætte ligningsforholdet, men sådan er det desværre ikke i dag. Det ærede medlem siger, at man bør overlade afgørelsen til kommunerne og skyde amtsrådene til side, men er sandheden dog ikke den, at amtsrådsmedlemmerne også er folkevalgte repræsentanter? De er vel lige så gode som de folk, der sidder i kommunalbestyrelser, byråd og sogneråd. Jeg kan ikke se, at der er noget principielt forkert i, at det er amtsrådene, der påser, at der ved ligningsforholdets fastsættelse tages alle de nødvendige hensyn for at få tilvejebragt en rimelig og

fornuftig beskatning på dette meget vigtige område.

Jeg går ud fra, at der nedsættes et udvalg til at behandle dette lovforslag — og måske også det andet, der er til behandling i dag — og der er visse ting, vi gerne vil se på i dette udvalg. Det gælder bl. a. den dispensationsbestemmelse, hvorefter den højtærede indenrigsminister bemyndiges til i ganske særlige tilfælde at tillade, at grundskyldpromillen udgør mere end 35. Jeg går ud fra, at det ikke er hensigten at benytte denne beføjelse til at komme over de 35, men at problemet kan opstå, hvor man ønsker at foretage en nedsættelse af promillen.

Det andet problem, der foreligger, er den aftrapning, der finder sted ned til 35. Der er i hvert fald en enkelt kommune, der ligger meget højt, helt oppe på 53, det er Rubjerg-Mårup. Den er måske noget enestående, men det er muligt, der her består et problem vedrørende aftrapningen, som vi også kan drøfte i udvalget.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

H. C. Toft: Den højtærede indenrigsminister har her fremsat et lovforslag om ændring i beskatningen til kommunerne af faste ejendomme. Det er allerede blevet sagt af de ærede medlemmer hr. Thisted Knudsen og hr. Ove Hansen, at det sikkert ikke er med ministerens varmeste støtte, lovforslaget fremsættes.

Det er i løbet af det sidste par år snart mange gange, vi har behandlet lovgivningen vedrørende de faste grundskatter til kommune, amt og stat, og hvor det ikke er lykkedes for os, der befinder os på oppositionsside her i salen, at nå frem til en virkelig nedsættelse af beskatningen af fast ejendom til kommunen, således som vi kunne have ønsket det, men regeringspartierne har dog vist større og større imødekommethed over for vore synspunkter.

Vi har for det første ment, at det var urimeligt, at det offentlige forlods pålagde landbrugsjorden en skattebetaling, der skulle finde sted, uanset om der var en indkomst hos ejeren at betale med eller ikke, fordi man ved at beskatte landbrugsjorden var med til at forringe landbrugets konkurrenceevne over for andre landes landmænd,

[H. C. Toff.]

der modtager subsidier fra de pågældende landes statskasser og ikke betaler denne forlods afgift for at få lov til at producere; de bliver tværtimod som nævnt begunstiget.

Dernæst har vi fremført, at der er en væsensforskel på indtægtsforholdene i kommunerne i dag og for årtier siden, da så godt som al indkomst i landkommunerne stammede fra jorddyrkingen og den produktion i landbrugene, der var baseret herpå. I dag er det sådan i næsten alle landkommuner, at der er væsentlige indtægter, der har en anden oprindelse end landbrugsproduktionen. Jordbeskatningen til kommunerne, der engang ikke var noget, der bevirkede en stor forskelsbehandling af kommunens beboere, har ikke den samme virkning i dag. Det foreliggende lovforslag om en nedsættelse af den højeste grundskyldpromille, der kan fastsættes i sognekommunerne, er derfor heller ikke tilfredsstillende for os, men det var det, der var opnåeligt for os under forsamlingens økonomisk-politiske forhandlinger.

På samme måde, som då vi sidst behandlede et lovforslag om grundskyldpromillen i sognekommunerne, må jeg også nu give udtryk for, at en nedsættelse af grundskyldpromillen i de kommuner, der har den højeste grundskyldpromille, er med til at nedsætte udgiften til bolig og til husleje for de af kommunens beboere, der ikke arbejder eller medvirker ved landbrugserhvervet, og sætter en grænse for kommunalbestyrelsens mulighed for at gå så højt, som man hidindtil har kunnet gøre det. Derved lettes ejerne af landbrugsejendomme i de kommuner, der har den højeste sognekommunale beskatning, for betalingen af den sidste ende af disse skatter, som de sidste år måtte betale, når promillen f. eks. var højere end 35. De, der får lettelser, er altså beboere i sådanne kommuner, hvor de pågældende ejendomsskatter har været allerhårdest.

Lovforslaget åbner adgang til, at den højtærede minister i ganske særlige tilfælde kan tillade en højere grundskyldpromille end 35. Jeg understreger, at det er i ganske særlige tilfælde. Jeg mener, det er nødvendigt, at vi i et udvalgsarbejde får præciseret, hvad der skal lægges i dette udtryk „ganske særlige tilfælde“, for det kan ikke være tanken, at man derigennem åbner mulighed for i mange tilfælde at fastsætte en højere

promille end den nu i lovforslaget fastsatte maksimumspromille. Det må under ingen omstændigheder forstås sådan, at kommuner, der endnu ikke ved aftrapning er nået ned til en promille på 40, således som det er fastsat i den sidste lov, ikke skal herved. Jeg mener ikke, der ved forliget på nogen måde er tænkt på, at denne aftrapning ikke skulle fortsætte ned til de 40, og jeg regner da heller ikke med, at ministeren vil anvende sin mulighed for at fastsætte højere promille end i den hidtidige lovgivning, altså 40. Det er forhold, vi må have nøjere belyst og drøftet i det udvalg, der må blive nedsat.

Jeg indledte med at gøre den bemærkning, at regeringen og den højtærede indenrigsminister sikkert ikke var fyldt med begejstring over at skulle fremsætte dette lovforslag, idet jeg minder om, hvorledes forhandlingerne forløb, da vi sidst ændrede denne lovgivning. Da gik regeringen fra det oprindelige forslag på 35 promille op til 40 promille, men måske er der sket en ændring i regeringens indstilling, og det kan kun være tilfredsstillende for os, hvis regeringen på dette punkt er ved at komme på andre tanker, er på vej over mod vore synspunkter.

Når vi ser på, hvordan det er gået med nedsættelsen af promillerne i kommunerne, siden vi sidst ændrede lovgivningen, må vi konstatere, at i 1959-60 var antallet af kommuner, der havde en grundskyldpromille over 35, 151, medens der i 1962-63 var 147. Der er altså ikke sket nogen væsentlig nedgang i antallet af kommuner med de højeste grundskatter, selv om man må konstatere en nedgang fra 40 til 8 i antallet af kommuner, der i dag har over 40 promille. Disse tal viser, at der endnu er mange kommuner, der pålægger landbrugserhvervet og ejerne af parcelhuse — og også lejerne gennem lejeudgiften — store udgifter gennem de høje grundskatter.

Hvis regeringen skulle være kommet på andre tanker med hensyn til nedsættelse af disse grundskatter, både over for landbruget og over for boligbyggeriet, er vi parat til forhandling herom. Vi er parat til under behandlingen af dette lovforslag at gå videre med vor støtte, og jeg kan her blot henvise til de forslag, vi tidligere sammen med partiet venstre har fremsat.

Kirkegaard: Det lovforslag, som her er til første behandling, har ingen direkte interesse for det store flertal af kommuner, som har en grundskyldpromille på under 35; men den lange række af kommuner, i alt 139, som er nævnt i bilaget til lovforslaget, med en grundskyldpromille på 35 eller derover, vil formodentlig modtage det foreliggende lovforslag uden begejstring.

Grundskyldpromillen er jo ikke et tal, sognerådene landet over gætter sig til, men derimod et tal, de finder frem til efter en nøje vurdering af kommunens forhold og skatteydernes økonomiske vilkår, en vurdering, som foretages af sognerådene for at nå frem til en så rimelig fordeling af skattebyrden som nu engang overhovedet muligt.

Sognerådene i de 139 kommuner, jeg her har nævnt, vil formodentlig være af den opfattelse, at den mulighed, de har for at nå frem til den mest rimelige fordeling af skattebyrden, forringes, hvis dette lovforslag gennemføres.

Med de ret snævre grænser, der er — fra 10 promille til 35 promille — vil jeg være af den opfattelse, at det vil være helt forsvareligt at overlade afgørelsen angående fastsættelsen af promillen til kommunerne selv.

Må jeg slutte med at sige, at da lovforslaget er et led i det forlig, som blev indgået i foråret, kan jeg på mit partis vegne give det tilslutning.

Erik A. Jensen: Jeg skal ikke her ved første behandling af det foreliggende lovforslag optage ret meget af det høje tings tid, men kun, da det ærede medlem hr. Herluf Rasmussen, som er mit partis ordfører vedrørende dette lovforslag, desværre er forhindret i at være til stede, i hans sted og på mit partis vegne fremsætte et par bemærkninger.

Hvad angår forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme, bemærker vi med en vis tilfredshed, at man søger at skabe større lighed mellem kommunerne. Disse bestræbelser havde vi dog hellere set iværksat på en række andre områder. Således mener vi, at det bliver nødvendigt snarest at tage spørgsmålet om de forskellige tilskudsordninger til kommunerne op til drøftelse med henblik

på en udjævning af disses udgifter. Eksempelvis finder vi det rimeligt, at hurtigt voksende kommuner får større tilskud til deres anlæg af vuggestuer, børnehaver, skoler, kloakker m. v., således at beskatningen ikke bliver urimelig hård i sådanne kommuner.

De vigtigste skatter er som bekendt indkomstskatterne, og vi så hellere en udligning af skatteforskellen på dette område end på ejendomsskatternes område. Vi er naturligvis ikke tilhængere af total udligning — det ville også harmonere dårligt med det kommunale selvstyre — men vi ønsker på dette punkt skabt grundlag for større lighed både på indkomsts- og udgiftssiden, således at befolkningsstrukturen og befolkningsudviklingen i en kommune kun får begrænset indflydelse på beskatningsforholdene.

Vi finder, at den foreslåede ændring principielt har den skævhed, at den største jordbesidder får den største gevinst, medens den lille jordbesidder, husmanden og parcelhusejeren, nok får gevinst på ejendomsbeskatningen, men til gengæld får en forhøjelse af indkomstbeskatningen, som vil overstige gevinsten på grundskatterne. Noget tilsvarende vil ikke gøre sig gældende for de store jordbesiddere. De vil, så vidt jeg kan se, selv i betragtning af den nødvendige forhøjelse af indkomstskatterne stadig have en gevinst.

Dette lovforslag synes altså at betyde en overvæltning af skattebyrden fra de stærkeste skuldre til de svageste skuldre, og det kan vi ikke lide, men det er desværre blevet den almindelige tendens i den allseneste lovgivning i dette folketingsår.

Det foreliggende lovforslag er ligesom flere tidligere en følge af det dumme forlig, regeringen i sommer indgik med den borgerlige opposition. Den højtærede indenrigsminister gør selv opmærksom herpå i de bemærkninger, der ledsager lovforslaget. Godt nok fremgår det af § 3, stk. 1, 3. punktum, at den højtærede indenrigsminister kan tillade en kommunalbestyrelse at fastsætte en grundskyldpromille, der er højere end 35. Jeg er ikke i stand til at vurdere, hvad en nedsættelse af grundskyldpromillen til 35 vil betyde i retning af overvæltning af skattebyrden på de personlige skatter; men at det ene må blive en følge af det andet, synes givet.

[Erik A. Jensen.]

Dette er et af de mange forhold, vi ønsker at få klarhed over i et udvalg, og jeg forstår udmærket godt det ærede medlem hr. Ove Hansen, når han gør opmærksom på, at det er med lidt blandede følelser, med behersket glæde, han går med til det foreliggende lovforslag. Det må heller ikke være morsomt at se sine ideologier fremsat i lovforslag, men med omvendt fortegn.

Vi ser altså ikke med sympati på regeringens lovforslag og vil næppe kunne støtte det i dets nuværende form.

Mose Hansen: I folketingsåret 1960-61 vedtog folketinget en ændring i reglerne for udskrivning af ejendomsskatter såvel i by- og sognekommunerne som i amtskommunerne. Ved behandlingen af lovforslaget gjorde jeg på mit partis vegne rede for partiets principielle syn på udskrivning af ejendomsskatter. Vi var dengang — og er stadig — modstandere af, at en del af udgifterne i sogne- og amtskommunerne forlods dækkes ved udskrivning af skat på fast ejendom. Vi stemte derfor imod lovforslaget, som det kom til at foreligge ved tredje behandling, da man ikke imødekom vore synspunkter. Mit parti ser det stadig som et mål at få afskaffet den urimelige forlodsbeskatning af grundværdierne.

Som led i det storpolitiske forlig i juni måned 1962 mellem de fire såkaldt gamle partier fremsætter den højtærede indenrigsminister nu et lovforslag, der går ud på at sænke den i 1961 vedtagne overgrænse for udskrivning af sognekommunal grundskyld fra 40 promille til 35. Den foreslåede ændring betyder kun en meget lille forbedring, men den peger dog trods alt i den rigtige retning, og derfor kan mit parti anbefale den, selv om vi gerne havde set en mere vidtgående ændring.

Der er i disse år ude i sognekommunerne en voksende forståelse for, at det ikke længere er hensigtsmæssigt og retfærdigt at forlodsbeskatte grundværdierne, når kommunens udgifter skal dækkes. Denne ændrede indstilling hænger i høj grad sammen med den forskydning i indtjeningsforholdene, som kommunerne, i særdeleshed sognekommunerne, og disses skatteydere

er ude for i disse år. I sognekommunerne sker der samtidig en forskydning i ligningsforholdet, så at en stadig større del af kommunernes udgifter søges dækket ved udskrivning på indkomst, og trods det stadig stigende udskrivningsbehov sker der en gradvis sænkning af grundskyldpromillerne i sognekommunerne.

Med lovforslaget følger et bilag med oversigt over de 147 kommuner, der berøres af ændringerne, idet grundskyldpromillen dér i øjeblikket er over 35. Det er vel ikke utænkeligt, at en del af disse kommuner, selv uden den pligt, som lovforslaget nu pålægger dem, i kommende skatteår frivilligt ville være kommet ned under overgrænsen på 35 promille, idet det vel må forudses, at der i disse kommuner sker samme forskydning som i den store part af landets øvrige sognekommuner.

Der er i lovforslaget givet den højtærede indenrigsminister bemyndigelse til at give dispensation fra grundskyldpromillen på 35. Mit parti er modstander af ministerbemyndigelser, og i dette tilfælde kan jeg slet ikke se, at en sådan bemyndigelse er nødvendig; en grundskyldpromille på 35 må også i disse kommuner anses for at være maksimum. I denne forbindelse bør vi også huske på, at en ændring af ligningsforholdet, som jo bliver en følge af fastsættelsen af 35 promille, vil bevirke, at de ejendomsbesiddere, der får skattelettelse på grundværdierne, vil få større indkomster og derfor, set over en årrække, vil være med til at betale den forhøjede udskrivning på indkomsten, der bliver følgen af lovforslaget, hvis det vedtages. Derved er de selv med til at betale en del af lettelsen, og jeg må derfor mene, at dispensationsbestemmelsen bør udgå.

Mit parti må nu afvente udvalgsbehandlingen, inden vi tager endelig stilling til, om vi kan støtte lovforslaget.

Aage Fogh: Det er nærmest for en ordens skyld, jeg har bedt om ordet. Flere af de foregående ordførere har sagt, at dette lovforslag er et led i det forlig, der blev gennemført i foråret, og da jeg ikke var medvirkende ved gennemførelsen af det, er det naturligt, at jeg heller ikke vil medvirke i dette tilfælde.

Så vidt jeg kan se, er dette det ringeste af det ringe, vi gennemførte. Når man ser på

[Aage Fogh.]

fortegnelsen over de kommuner, hvor det har aktuel betydning, er det let at se, at det er kommunerne ude i landdistrikterne. Det gælder Hjørring amt og Randers amt, hvor man, på trods af at venstre har det store flertal, ligger med den høje jordbeskatning, og dér bliver man nu tvunget til en nedsættelse. Det gælder endvidere Lolland-Falster, hvor årsagen til, at man ligger højt, som bekendt er de mange store herregårde. Også her tvinges man nu til en nedsættelse, der bliver til fordel for herremændene, og så er der nogle andre, der skal betale.

Jeg forstår meget godt, at hele denne politik er i fuld overensstemmelse med, hvad repræsentanten for det konservative folkeparti ønsker. Jeg forstod også — heldigvis, må jeg sige — at den ærede ordfører for socialdemokratiet ikke var nær så stolt af den. Jeg håber derfor på, at vi i fremtiden ikke fortsætter ad denne vej, men, hvis der skal røres ved ejendomsskatterne, tilstræber en mere ensartet promise over hele landet, også i bydistrikterne, og så eventuelt gør den konjunkturbestemt for landbruget, for alle dem, der lever af at dyrke jorden, således at den kan vige i dårlige tider og stige i gode tider.

Den form, der her er valgt, er jeg så stærk modstander af, at jeg i dette tilfælde ikke vil nøjes med at undlade at stemme, men vil stemme imod, når lovforslaget kommer til endelig afstemning.

Indenrigsministeren (Lars P. Jensen):

Der er nogle gange af de forskellige ordførere brugt ordene „med behersket glæde“ eller „begejstring“. Må jeg indlede med at sige, at det er hverken med glæde eller begejstring, jeg takker de ordførere, der har talt i dag angående denne sag; tilslutningen har været lidt blandet, hvad jeg senere skal gøre et par bemærkninger om, men der er et par ting, jeg vil kommentere først.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen spurgte om min stilling til spørgsmålet om ligningsforholdet og mente, at der var sket så mange ændringer i de forhold, der gør sig gældende på dette område, at tiden måske var inde til at se på, om ikke amtsrådets tilsyn med ligningen skulle forsvinde og kommunerne selv klare dette. Jeg er ikke uenig med det ærede medlem,

men vil dog nævne — for at man kan få et indtryk af, hvordan det ligger med den procentdel af udskrivningen, der efter ligningsforholdet sker på grundværdierne — at i 275 kommuner er den under 20 pct., i 775 kommuner mellem 20 og 40 pct., i 171 kommuner mellem 40 og 60 pct., i 37 kommuner mellem 60 og 80 pct., og 1 kommune ligger i gruppen 80 pct. eller derover. Sådan ligger fordelingen inden for dette felt. Jeg er meget villig til at se på dette forhold, og jeg synes også, tiden er moden til, at man lader kommunerne fastsætte grundskyldpromillen og afgøre, hvad der opkræves henholdsvis på fast ejendom og på indtægt og formue. Vi kommer så også væk fra ankenævnet og alt det dér, og jeg synes, det ville være udmærket, hvis det kunne klares derved; så kunne vi også slippe for den strid, der har været mellem amter og kommuner.

Jeg kan i denne forbindelse nævne, at der til ankenævnet sidste år — det var første gang, ankenævnet fungerede — blev valgt 4 medlemmer udefra og 1 medlem, nemlig formanden, fra indenrigsministeriet. Disse 5 har haft 16 sager forelagt, hvoraf, så vidt jeg ved, 1 er afvist; af de andre 15 sager har man i de seks stadfæstet det af amtsrådet fastsatte ligningsforhold, og i 2 sager har man fastsat ligningsforholdet i overensstemmelse med det af sognerådet indstillede, medens man i 7 sager har fastsat et ligningsforhold, der ligger imellem det af sognerådet indstillede og det af amtsrådet fastsatte.

Vil man give kommunerne anledning til selv at bestemme ligningsforholdet, er det klart, at det kan gøres på forskellig måde. Det kan gøres på den måde, at man giver et større antal kommuner ret til selv at bestemme det; nogle kommuner over en vis størrelse har jo ret til selv at bestemme det, og det antal indbyggere, der kræves for at få denne ret, kan nedsættes. Man kunne også give alle sognekommuner, der ønsker det, adgang til med amtsrådets samtykke at fastsætte grundskyldpromillen. Man kan vælge en helt anden udvej, og det er den med de færreste konsekvenser, nemlig helt at afskaffe lovens bestemmelser om ligningsforholdet, således at grundskyldpromillen i alle kommuner, både købstad- og sognekommuner, fastsættes umiddelbart af kommunalbestyrelserne. Jeg skal ikke

[Indenrigsministeren.]

undlade at bemærke, at den sidste form er den, der tiltaler mig mest.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen var inde på det samme spørgsmål og sagde, at der også kunne fremdrages noget til forsvar for amterne, for det er også folkevalgte repræsentanter, som sidder i amtsrådene. Det erkender jeg fuldt ud, men når det ærede medlem siger, han tror på, at amterne i deres afgørelser tager hensyn til alle forhold — og jeg kunne på tonefaldet høre, at „alle forhold“ skulle understreges — så vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at dér er jeg ikke enig med ham.

Det ærede medlem hr. H. C. Toft var inde på sit partis stilling til det mere principielle, og det ærede medlem var også inde på spørgsmålet om, hvorvidt det var med glæde, han så på dette lovforslag; det ærede medlem mente, at den støtte, som det ærede medlem hr. Ove Hansen gav forslaget, ikke var særlig varm, og gik som følge deraf ud fra, at jeg heller ikke gik ind for forslaget med særlig glæde eller begejstring. Nu kan det sådan set være lige gyldigt, hvad jeg har haft i tankerne. Dette er et lovforslag, der er fremsat af regeringen, og vi skal jo gøre det, som er det normale; heller ikke i bemærkningerne giver vi jo udtryk for, om det er med begejstring eller med glæde eller med særlig varme, vi går ind for forslaget. Men når det ærede medlem endelig spørger, kan jeg godt sige, at det er ikke med begejstring eller glæde eller særlig varme, og jeg går ud fra, at den begejstring, det ærede medlem nærer for lovforslaget, også er behersket.

Så vidt jeg husker, var det sådan under forligsforhandlingerne, at oppositionen stillede krav om, at grundskyldpromillen blev bragt ned på 25 maksimalt; og vi kan regne ud, hvad det vil koste, og hvor mange kommuner det vil gælde for. Det ærede medlem hr. Kirkegaard sagde, at der var 139 kommuner med over 35 promille i grundskyld, og i disse kommuner var begejstringen også noget behersket. Det tror jeg også den er. Men over for de ærede medlemmer hr. H. C. Toft og hr. Kirkegaard vil jeg gerne gøre opmærksom på, at såfremt vi havde fulgt oppositionen og var gået ned til maksimalt 25 promille, ville det have været 450 kommuner, hvor der var

blevet den samme beherskede begejstring, som jeg tror der er i dag i et mindre antal kommuner.

Det var kun det ene af de standpunkter, man havde hos oppositionen. Så vidt jeg husker, erklærede oppositionen også — og det var det farligste set fra mit synspunkt og også set fra regeringens synspunkt — at man ikke alene ville ned til en maksimering på 25 promille, men at man samtidig ville have dette beløb fikseret, så at det ikke kunne stige mere. Det var trods alt noget mere farligt. Dertil kom, at oppositionen ud over denne nedsættelse til 25 promille med fiksering af beløbet også ønskede 10 pct. større grundskyld på sommerhuse. Jeg kan godt forstå, ærede medlem, at begejstringen var noget behersket, da dette lovforslag fremkom, og jeg kan godt sige, at den er lige så behersket fra min side; men når lovforslaget kommer frem, er det, fordi det er et led i forliget, og vi føler os forpligtet til at fremsætte et lovforslag, som er indeholdt i forliget.

Endelig var det ærede medlem — og det ærede medlem hr. Thisted Knudsen — inde på dispensationsbeføjelsen til mig. Der står i lovforslaget, at indenrigsministeren i ganske særlige tilfælde kan tillade, at grundskyldpromillen udgør mere end 35. Når vi har brugt denne form, er det ikke en opfindelse, vi har lavet i indenrigsministeriet, men det, vi har sat ind, er en tro afskrift af forliget. Det er klart, at vi i udvalget kan drøfte, hvordan bestemmelsen skal praktiseres. Jeg vil da heller ikke på nuværende tidspunkt lægge mig fast på en helt bestemt praksis.

Jeg har ikke mange bemærkninger til det ærede medlem hr. Erik A. Jensen, som sagde, at han ikke var i stand til at vurdere, hvad overvæltningerne ville betyde. Det er også noget svært. Det afhænger af, hvor høj grundskyldpromillen har været i de forskellige kommuner; og som det fremgår af den skriftlige fremsættelse, vil beskatningsprocenterne kunne svinge fra en halv til en hel procent; det er muligt, at de nogle steder svinger mere og andre steder mindre. Hvis grundskyldpromillen i en kommune er 53 og den skal nedsættes til 35, vil det naturligvis betyde en belastning. Men jeg erkender, at det er svært at se, hvor meget denne overvæltning vil betyde. Jeg

[Indenrigsministeren.]

ville ønske, at jeg havde så megen klarhed derved som det ærede medlem, der, til trods for at man ikke kan overse det, alligevel kan konstatere, at lovforslaget vil betyde en overvæltning af byrden på den lille mand og en stor besparelse for den store mand.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

(Lovforslaget (nr. 49) findes i tillæg A. sp. 345, fremsættelsen i tidenden sp. 1127).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ove Hansen: Da vi sidst ændrede loven om personlig skat til kommunen — det var i marts 1961 — gav vi de mindre købstæder, d. v. s. købstæder med under 4.000 indbyggere og forstæderne til disse købstæder, adgang til en vis valgfrihed med hensyn til størrelsen af det personfradrag, som der nu er adgang til at give skatteyderne. For forsørgere kunne fradraget enten være 4.000 kr., 3.500 kr. eller 3.000 kr. I de kommuner, som ikke var forpligtet til at gå over til anvendelse af personfradrag, tillod man ligeledes valgfrihed med hensyn til fradragens størrelse. De fradragsbeløb, som her er nævnt, skulle kun være gældende i 2 år til og med 1962-63.

Nu foreslår den højtærede indenrigsminister imidlertid, at de samme fradrag skal være gældende fra og med skatteåret 1963-64. Jeg synes, det er et rimeligt forslag. Selv om mit parti gerne ser, at der gives så store fradrag som muligt, skal det erkendes, at der i visse kommuner findes så lave gen-

nemsnitsindtægter pr. skatteyder, at det kan gøre det vanskeligt at give større personlige fradrag. Jeg vil kun henstille til kommunerne, at man giver så store fradrag, som man finder det økonomisk forsvarligt.

Der er nu kun ca. 300 sognekommuner tilbage, der benytter sig af det gamle ligningssystem. Jeg tror endda, at en del af disse kommuner fra og med det nye skatteår i 1963 vil gå over til at anvende beskatningsprocenter. Der er gået 3 år, siden vi fik loven om anvendelse af beskatningsprocenter. Jeg synes, det er glædeligt, at så mange kommuner, som tilfældet er, frivilligt er gået over til den nye beskatningsform. Om et par år er der næppe flere kommuner, der anvender det gamle system.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Thisted Knudsen: Det er jo almindelig kendt, at det parti, jeg tilhører, anbefaler ethvert fornuftigt forslag. Vi betragter dette som et fornuftigt forslag, og så har det altså partiet venstres fulde og ubetingede støtte.

Vestergaard Poulsen: Selv om det lille lovforslag, vi her behandler, er af rent formel art, vil jeg dog gerne som en af dem, der har dette område på nært hold, komme med et par principielle betragtninger.

Indførelsen af et personfradrag og en beskatningsprocent ved beregningen af personlig skat til kommunen er set med en kommunalmands øjne et skridt i den rigtige retning. Det giver større ensartethed i påligningen og beregningen af skatterne, og det giver en bedre overskuelighed for skatteyderne og mere åbenhed i ligningsarbejdet. Det er samtidig en indførelse af proportionalbeskatningen i kommunerne, og endelig får de forskellige kommuner større mulighed for at kunne sammenligne beskatningens størrelse kommunerne imellem. Modsat har denne form for beregning af personlig skat til kommunerne det minus, at en ret stor part af kommunens vælgere slet ingen kommuneskat skal svare.

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag ses det, at 878 sognekommuner efterhånden frivilligt benytter beskatningsprocent. Heraf anvender de 700 det mindste